

Pròleg

El passadís és llarg, fosc i estrany. Túnel negre, ple de paranys i amenaces i presències i veus mudes. Veus que diuen: «No hi vagis! Quieta! Atenció!». I l'única esperança de salvació que s'ofereix al final és la llum trista i bellugadissa, les coloraines falses i llampants del televisor.

Enmig d'una espècie d'atordiment, l'Àngels pensa: «Jo he connectat la tele?».

L'Àngels avança arrossegant els peus. Però no és degut a l'edat ni perquè se li escapin les plantofes que li són grans (això és el que dirà a l'Àlícia si li ho pregunta). No és per això. És la por, que sembla que li faci el cos més pesant, que sembla que la vulgui clavar a terra, que vulgui frenar-la, «No hi vagis!». Curiosament, gairebé sent més seguretat aquí, dins del passadís fosc, «Potser així no em veurà», que allà al menjador, on la llum del televisor fa pampallugues.

«Jo no he connectat la tele», repeteix l'Àngels. I ja respira amb dificultat. Ja hi som un altre cop.

O potser l'ha connectada i se n'ha oblidat. Intenta recordar. Ha sortit del dormitori, on havia estat passant el rosari, i ha anat a veure la nena a la cuina. La nena estava arrebossant lluç. «Que vols que t'ajudi?», «No, mamà, gràcies». Després, immediatament, s'ha ficat al lavabo i ha fet pipí. Hi ha anat immediatament, no ha anat a encendre la tele abans. Pot ser que l'hagi connectada la nena. «No, segur que no.» La nena, a la cuina, li ha dit:

«No, mamà, gràcies. Vés a veure la tele. I encén la llum del *passillu*, coi, que un dia et faràs mal.» Si la nena hagués connectat la tele, de passada hauria encès també el llum del corredor perquè l'Àngels no ensopegués amb la tauleta de l'arlequí. L'Àlícia sempre té por que la seva mare li trenqui l'arlequí de porcellana.

L'Àngels té por perquè ella no ha engegat la tele, n'està segura. I perquè no pot suportar la idea que ell pot haver-la seguida des de Premià fins aquí. Ja respira malament. El cor li batega fort, *bumm-bumm-bumm*, tan fort que cada batec fa que li petin les dents, *clac-clac-clac*, que les dents li petin tan fort que quasi li fan mal les barres, *bumm-bumm-clac*. L'aire surt del seu nas com un esbufec que sembla que s'hagi de sentir des de tot arreu. Que sembla que fins i tot l'hagi de sentir ell.

Però l'Àngels no es pot deturar. Ja li agradaria, ja, però no pot. Perquè si ell l'ha seguida fins aquí, llavors ja podem plegar, llavors sí que es tornarà boja del tot.

A la tele parlen de *la operació retorno*, i l'Àngels pren consciència de tots i cada un dels sorolls de la casa: el tràfec de l'Àlícia a la cuina, el brollar de l'aigua del vàter omplint el dipòsit, una cadira arrossegada al pis de dalt. I, lluny, la sirena d'una ambulància, i motors de cotxes. I la sang li puja al cap i li omple el cervell i allà es posa a bategar en forma d'un mal de cap molt i molt intens, aquella migranya que li arrenca llàgrimes. I a l'Àngels se li deforma la boca perquè vol cridar, però no pot cridar, perquè ell sí que hi és, davant la tele, que ella li està veient la mà repenjada al braç de la butaca, i ai d'ella si crida.

Ell l'ha sentida. Es tomba cap a ella.

—Vine, Àngels. Què fas aquí parada?

L'Esteban té uns ulls molt macos, molt blaus i molt tristos, caiguts, com si alguna cosa concreta li sabés molt de greu. Gairebé són ulls ploraners. Però, sembla mentida, aquest detall del seu rostre no el debilita gens, ans al contrari el fa semblar inquietant, perillós. Són ulls que donen a entendre que ell no faria mal a ningú si no l'obliguessin, però que no li queda més remei, què s'hi ha de fer, és el seu deure. I quan te n'adones, de tot això, comprens que aquell home te'n pot fer moltíssim de mal, tot el mal del món, perquè és un home fred, desapassionat, pacient, d'una crueltat ingènua, juganera, infantil. Són els ulls que anys enrere van veure tants detinguts poc abans de passar els pitjors moments de la seva vida. Moments abans de morir fins i tot.

Te'n recordes, Àngels?

En Duran penjant del ganxo, aquell ganxo en forma d'essa, ganxo de carnisser degotant sang, ganxo clavat sota la mandíbula, en Duran amb aquella ganyota, els ulls molt tancats, les galtes xopes de llàgrimes, en Duran espernegant. I a cada patada el ganxo devia entrar més endins, més endins, més endins.

Els ulls de l'Esteban miraven impassibles.

I et varen mirar impassibles a tu, Àngels, quan et deien: «Vine un moment, que et vull mostrar una cosa». I després, davant l'home que gemegava amb la llengua fora, escopint sang, espernegant. «El coneixes? Es diu Duran.»

Te'n recordes, Àngels?

—Vine, Àngels. Què fas aquí parada?

L'Àngels fa un pas enrere, retrocedeix cap al passadís negre i fosc i amenaçant; i desitja, *oh, com ho desitja per damunt de totes les coses*, desitja fer-se fonedissa amb la foscor, desaparèixer per sempre. Ensopega amb la tauleta de l'arlequí, manoteja febrilment per salvar la porcellana, observa la cabriola en l'aire i agafa l'arlequí amb els dits. «Sobretot, no fem fressa, sobretot.» Remuga un «redéu» i només se sent com un crit de conill. «Sobretot, no fer soroll.»

—Mamà? —diu l'Àlícia, a la cuina. Fa un silenci i escolta. Només se sent la tele. L'anunci d'un cotxe poderós, el cotxe que convertirà el seu propietari en Superman—. Mamà? —El dipòsit del vàter acaba d'omplir-se. Calla.

L'Àlícia té un breu ensurt, com un pressentiment. La casa li sembla massa buida i massa fosca i massa silenciosa malgrat l'anunci del cotxe poderós.

—Mamà?

L'Àlícia s'eixuga les mans. Sense mirar deixa el drap sobre el marbre.

—Mamà?

Quin disbarat. Per un moment, en un parpelleig, li ha semblat veure el seu pare en la foscor del passadís, amb aquell aire tan carregat de paciència, dient: «Au, vés a veure què fa la mare, que no sé què li passa, ara». Quin disbarat.

L'Àngels és al dormitori. Tremola i plora i panteixa mentre cerca quelcom dins la maleta que encara no ha tingut temps de desfer. Regira bates florejadades, faldilles, bruses, bragues, faixes, i troba el que busca, ja ho té a les mans. «No t'ho pensis més, Àngels. No t'ho pensis o no ho faràs.»

I la nena dient «Mamà?» pel passadís.

L'Àngels pensa que hauria d'haver tancat la porta amb clau, però ja és tard.

F. N. model HP 35 de 9 mm. Parabellum. L'arma reglamentària de l'Esteban. L'Àngels sap on és el mecanisme de seguretat i l'acciona. Sap que la pistola està carregada i es fica el canó a la boca i posa el polze sobre el gallet.

L'Esteban, des del llit, somriu i la mira tristament. Diu: «No facis bestieses». L'Àlícia obre la porta. Es precipita, les seves mans joves s'arrapen febrilment a la mà vella al mateix temps que un xisclet agut, tallant, «MAMÀ!», es barreja amb l'espetic eixordador i inesperat, i la filla sent a flor de pell la batzegada del retrocés i la mare sent com una bufetada picant i benigna, i com si dins la boca se li inflés un globus de fum i llum i soroll i sabor a cordita i a sang i a saliva dolça.

I és com si darrere del cervell se li obrís un forat negre, molt negre i molt profund, que s'anés fent gran i gran i gran, tan gran que l'Àngels hi cau d'esquena, cau a molta velocitat amb una sensació de benestar i felicitat. És un pou llarg, fosc i estrany com el passadís al final del qual esperava ell. Però ara la foscor dóna protecció, calor, tranquil·litat. La boca del túnel es fa petita, allà lluny, i l'Àngels es distancia vertiginosament de la cara de la seva filla, cara que fa ganyotes d'horror i que crida, «mamà, mamà, mamà...».

I l'Àngels té un últim pensament: «Gràcies, Déu meu».

Hi creieu, en aquestes coses?

El Formiguer és un bar inaugurat fa poc al barri Gòtic, darrere de la catedral, en una espècie de passadís secret que devien fer servir els amants d'alguna noble del segle divuitè per fugir de palau. O alguna cosa per l'estil. Si més no, al llindar de la porta hi ha escrites les xifres «1787».

Gruixudes parets fetes amb ciclopis blocs de pedra, tan gruixudes que a dintre tot sembla més petit del que hom pensava, tan gruixudes que a l'estiu s'hi agraeix la fresca i a l'hivern no hi fa tant de fred. Una porta d'entrada baixa, estreta, furtiva, difícil, molt capaç d'esberlar el cap a qui no s'ajupi a temps. Pesants taules de fusta sense desbastar, incòmodes bancs enganxats a les parets, il·luminació precària amb unes bombetes de color groc que coronen uns canelobres insultants, segurament comprats d'ocasió en un *Souvenirs* de la plaça de Palau. Quadres d'una exposició que es va inaugurar al mateix temps que el local, ara farà un any, i que tothom (fins i tot l'autor) ha oblidat. Una escala de fusta du a l'entresolat on cada dia, tret dels divendres, una parella d'adolescents juga a apagar els llums.

El bar l'ha obert en Valentí, un català optimista (o sigui de l'Empordà) que pensava que l'èxit seria tan clamorós que el local es posaria de moda i que cada dia, al matí i al vespre, se li ompliria de gom a gom, tant, que semblaria un formiguer. No la va encertar del tot. Normalment, a les tardes, el jove del taulell i l'optimista Valentí empordanès juguen als daus i s'empitofen a poc a poc, sense voler i sense resistir-se, brandi rere brandi, o cubata rere cubata, fins al punt que l'aparició del client tan esperat seria una nosa insuportable. La parelleta que cada dia (llevat dels divendres) juga a papàs i a mamàs a l'entresolat, només demana una consumició en tota la tarda i no molesta gens.

L'única tarda de la setmana que el Valentí i el noi del taulell no s'emborratxen és la dels divendres, quan una colla heterogènia i heterodoxa es reuneix i envaeix l'entresolat, on fan una tertúlia cultural que normalment no toca enlloc. Aquest dia de la setmana en Valentí treballa de valent portant cap a dalt tota mena de begudes, des de cremats fins a whiskys, passant per xerès, l'aigua sense gas i el gimlet. Aquelles tardes, feina porta feina, alguns clients entren a recolzar-se a la barra i, encara que mai no ha semblat un formiguer, sí que en algunes ocasions el lloc ha recordat un bar de debò. En els moments que no hi ha feina, en Valentí puja i s'afegeix a la xerrera i, com que és empordanès, acostuma a apropiat-se el tema, fa jocs malabars amb les paraules, introdueix la màgia, diu el primer que se li acut i torna ràpidament al taulell deixant els contertulians completament desconcertats.

Aquest divendres, no se sap com, rebotant de graó en graó, com qui no vol la cosa, han acabat parlant de possessió diabòlica i vampirisme.

—Però, hi creieu, en aquestes coses? —demana la doctora Unzurrunzaga, una escèptica discutidora professional, burleta i encantadorament menyspreadora.

—Tu hi hauries de creure més que no pas nosaltres —li diu el pintor Enric Nieto—. Ets basca, oi? Allà en teniu tradició, d'això.

La mitja dotzena de contertulians calla per mirar l'artista no sense sorpresa. No fa gaire que ell i la seva germana s'han incorporat a les reunions i el jove mai no havia pronunciat tantes paraules d'una tirada ni amb tanta vehemència. Hom diria que s'ha tocat un tema molt important per a ell i això, naturalment, augmenta l'expectació de tots plegats. Potser encara hauran descobert un motiu de diversió que duri unes quantes setmanes. Així, una dotzena d'ulls estimula el pintor a seguir enraonant, i aquest no els decep.

Llargarut, prim i barbut, rostre rosegat per la verola, ulls clars i convincents que, mentre ell parla amb la seva veu greu (feta per retrunyir sonorament en vetustes naus d'església), demanen, acaronen, riuen i et deixen desarmat. Era ell qui havia de parlar del

tema, ell i ningú més, pensen tots recordant les dues exposicions que han vist de la parella de pintors.

Enric i Trini Nieto. Pintura hiperrealista de llocs foscos, recreació de soterranis medievals i d'animals mitològics i de rostres torturats per mirades esbojarrades. Blancs i negres i grisos que recorden els *Caprichos* de Goya.

Mentre recorria la sala d'art del carrer del Consell de Cent on els va veure, el doctor Delclòs es deia: «Mai no tindria un quadre d'aquests a casa meva». El doctor Delclòs, que és psiquiatre, es deia: «S'ha de tenir una salut mental a tota prova per poder conviure amb aquestes imatges infernals». I, tot escoltant l'Enric, es pregunta: «Ell fa els paisatges, els soterranis i els interiors de tombes; i ella els animals, els monstres i els rostres de boigs, o a l'inrevés?».

La Trini Nieto, menuda, eixerida, riallera ella, amb aquell nas i aquells ulls que engeguen trets d'alegria contagiosa que sempre donen al blanc, extasiada pel que diu son germà, és d'una aparença angelical que contradiu tot el sinistre que conté la seva obra.

—Hi creieu, en aquestes coses? —ha dit la Unzurrunzaga.

—Tu hi hauries de creure més que no pas nosaltres. Ets basca, oi? Allà teniu tradició, d'això.

La doctora ha discutit aquest punt i ha intentat de demostrar (per pur esperit de contradicció) que a Euskadi mai no hi ha hagut cap història màgica i que les supersticions que se'ls atribueixen són falòrnies franquistes. Paral·lelament, en Quintana (un argentí que sap de tot) ha assenyalat les coincidències que hi ha entre tradicions europees i tradicions sud-americanes. Ha estat ell qui ha mencionat la típica llegenda de la serp que mama de la mare mentre fica la punta de la cua a la boca del nen. El nen sempre acostumava a morir anèmic i pàl·lid, de pura inanició.

Aquí volia arribar l'Enric Nieto. «En això es pot veure un principi de vampirisme», ha dit.

La doctora Unzurrunzaga, com que veu que el seu punt de vista escèptic no li guanya l'atenció absoluta de ningú, l'abandona immediatament i canvia de tema dient que els vampirs existeixen, que ella n'ha vist.

—Són els heroïnòmans —afirma—. Compleixen perfectament les lleis principals del vampirisme. Són morts en vida, perquè estan morts de debò, són inerts, inútils, éssers llunyans de la realitat. I xuclen tant com poden les persones que els envolten, siguin amics, coneguts o desconeguts; xuclen calers, xuclen sang; i quan no et poden xuclar res més et volen portar cap al seu vici, et volen fer tornar vampir...

L'Enric Nieto obria i tancava la boca, com un peix, ansiós de ficar-hi cullerada, quan el professor Nelo (molt digne, cabell blanc i ulls diabòlics, llargs braços que fan ballet quan ell parla) va dir, en to de superioritat:

—Bé, és clar, suposo que per possessió enteneu alguna mena d'hipnotisme... —L'Enric Nieto, quasi iracund, feia que no i que no amb el cap—. Això em fa pensar en un element molt important, que és l'acceptació de la pròpia víctima. Si una persona no ho vol, no se la hipnotitza...

—En això teniu raó —ha aconseguit de dir l'Enric—. Si una persona no ho vol, no se la converteix en vampir. Perquè jo estic parlant de vampirs, senyors. De morts vivents, de deixebles diabòlics, de criatures de la nit amb llargs ullals, de la representació del Mal. Recordeu el Nosferatu. La protagonista serà posseïda pel vampir a partir del moment que ella obre la finestra. Les víctimes s'ofereixen. Quan una víctima es resisteix, no és posseïda...

En aquests moments, ja tots els membres de la tertúlia protestaven i feien sorollets amb la llengua i donaven a entendre amb gests vehements que no pensaven seguir escoltant. Però el doctor Delclòs sentia una profunda curiositat. Ni ell mateix hagués pogut dir per què se sentia tant atret pel tema. Volia que l'Enric Nieto seguís parlant. Per això ha dit:

—Però, parlar de possessió vol dir parlar de dimoni... Com es pot defensar avui dia la teoria cristiana del Dimoni i de l'Infern?

El pintor se'l mira. En un segon, hi ha una descàrrega de simpatia entre els dos homes. A contracor, el psiquiatre ha d'acceptar que està predisposat a creure tot el que digui aquell jove que sembla ple de saviesa.

—A vegades, penso que els no-creients teniu més prejudicis, sou més tancats, que els creients. Les vostres conviccions semblen moltíssim més febles que les d'altres. Sentiu la paraula Déu, o Dimoni, o Església, i us tanqueu a qualsevol mena de coneixements. Encara que siguin coneixements que teniu vosaltres mateixos, que de fet té tothom...

Així comença la fascinant dissertació de l'Enric Nieto, provocant una lenta però creixent angoixa en tots els presents. A tots ells els agradaria de fer-lo callar, i de tant en tant es queixen o manifesten alguna mena de protesta, però cap d'ells gosa interrompre aquell personatge que d'un mutisme i d'una indiferència gairebé absoluts ha saltat a la més convincent de les vehemències.

—És clar que hem de parlar del Dimoni. Però, què és el Dimoni sinó una representació, una concreció del concepte molt més ampli de Maldat o Perversió? El Dimoni, Satanàs, Belzebú, digueu-ne com vulgueu, són la imatge de la Maldat. Igual que una coloma pot ser-ho de la Pau, o aquest sol somrient ho és de l'oposició a les nuclears. Dir Satanàs, equival a dir: «Bondat? No, gràcies!». Vol dir Crueltat Suprema, Maldat Infinita. I d'això, permeteu que us ho digui, n'hi ha més que de Pau, Bondat, Generositat i Amor.

»Parlem-ne, de Maldat. Els camps de concentració nazis. Milions de jueus morint de gana, o apallissats, o afusellats, o a les cambres de gas... No mireu els cadàvers. Els cadàvers són la imatge de la mort, del no-res. Mireu els botxins. Mireu els somriures impassibles davant d'un nen esventrat... —Primeres protestes, gests d'incomodat—. Sí, sí, escolteu... Mireu l'orgull professional dels metges que experimentaven amb persones, amb jueus i no jueus, amb negres, hindús, o indis d'Amèrica, inoculant-los tota mena de malalties. «A aquest una mica de verola, a aquest un toc de pòlio, aquest el capem...» Sí, per què no? Per què no caparlo? És un indi. Només és un indi. És com un animal. Els mateixos que anys enrere gaudien obrint galàpets, fent-los esclatar (sabeu com es fa?, se'ls fa fumar, i llavors s'omplen de fum i peten, *flaix!*, com draps estripats i xops de sang)... Aquests mateixos afavorien la ciència esventrant i fent esclatar cossos humans. I anquis esterilitzant indis a Bolívia, us en recordeu? Ho deien els diaris. Se'n va parlar molt. El que passa és que són notícies que ens fan arrufar el nas i passar la pàgina ràpidament, així, perquè molesta molt. *Molt* molesta la presència de la Maldat. *Molt*. Però no mireu els capats, pobres indis, imatge de la misèria. Mireu els científics freds, impassibles, molt professionals... Mireu-los com fabriquen napalm, cada vegada un model diferent, cada cop més perfeccionat. El gel de gasolina. El sabó de napalm. «Fem-ho de manera que les bombes no matin.» A la guerra, un mort és tan inexpressiu com una pedra. «Fem-ho de manera que homes, dones i nens cremin com torxes, però que no morin de seguida, que tinguin una llarga i profitosa agonia; i dolorosa! Que xisclin com a porcs, i que no puguin apagar de cap de les maneres el foc que els va consumint poc a poc, ni amb aigua ni res, que xisclin, dones i nens i vells, que segueixin bramulant fins que les brases fonguin les cordes vocals, i així els vius que els vegin, davant d'aquell horror, s'acolloniran, i es rendiran...» —Ja fa estona que el professor Nelo s'ha fet enrere i ha dirigit l'atenció en una altra direcció. «Va, home, si et plau», ha dit feblement. El pintor es relaxa una mica i dibuixa un trist somriure als seus llavis—. Però no mireu als pobres que cremen. Penseu en els avions que llencen les bombes, en els pilots que fan punteria. En aquells soldats americans, tan guapots, tan fermes, que reben classes de tortura. Penseu en el professor que els ensenya (desapassionadament, com qui ensenya a fer nusos als minyons escoltes) com s'ha d'aplicar electricitat als genitals d'homes i de dones, lliçons d'anatomia per saber on s'ha de treballar per fer més mal, i que duri més, i que la víctima no es mori, i que després hi hagi el mínim de senyals possible. Tot això existeix, senyors! I no ens fixem en les víctimes. Les víctimes t'entendreixen, t'estoven, penses «pobrets» i dirigeixes els teus pensaments cap a la beneficència. Penseu en els botxins.

En aquells científics que col·leccionaven artesanies de pell humana. Tambors de pell humana, pantalles de làmpada de pell humana, carteres de cuir humà que es cotitzaven molt més si tenien el melic ben visible, melic exclusivament humà, nota de distinció. —De sobte, un cop de riure amarg—. Ha! És curiós, perquè els americans han difós la notícia que l'aviador que va llençar la bomba sobre Hiroshima es va tornar boig i ara és en un manicomí. El van triar molt malament, no? Haguessin trobat piles i piles de voluntaris amb ànsies destructives, no creieu? Xicotets que després haguessin fardat: «Hosti, tu, hauries d'haver-ho vist! Quin espectacle, tu, *tope!*». Penseu en aquell somrís que tenien els interrogadors ensinistrats a ficar baionetes als genitals de les dones. Mireu bé aquest somrís. Ara comenceu a comprendre què és la Maldat. Els torturadors argentins, per exemple. En recordeu les darreres declaracions? Van sortir per la tele i tot. I, si no ho veu veure, us presentaré un parell d'argentins que hi van passar, per allò. Heu sentit el que feien amb les embarrasades? Aplicaven descàrregues elèctriques al nen que portaven dintre... Interrogaven la mare d'un nen de sis anys. Mataven el nen, el torturaven davant d'ella, «només per donar-li a entendre que anaven de veres». Ho estan dient ara. I ara som suaus, nois. Ara, som civilitzats. Penseu en tots els turments inventats des que el món és món. No heu llegit el *Jo, Claudi?* Mataven la gent de gana. Els tancaven fins que morissin de gana! Us imagineu? I la creu? I quan els esquarteraven lligant-los mans i peus a quatre cavalls? Per cert, que això ho feien els americans a la guerra del Vietnam, però amb helicòpters en comptes de cavalls. Benvinguda sia la tècnica.

Pausa. Sorpresa als ulls del conferenciant.

—Que teniu taquicàrdia? Fa por, oi? És que li esteu veient les orelles al llop, esteu començant a tenir una intuïció de la Maldat...?

—És clar que existeix la Maldat. Llegiu els diaris i us n'assabentareu. Pares que deixen que els seus fills petits, nadons, morin de gana, que els apaguen cigarretes contra la pell, que els tallen amb ganivets o els tenen tancats en armaris foscos... O aquell violador de velletes de vuitanta o noranta anys... Les violava i després els aixafava el crani a cops de martell... Ho recordeu, oi? Li deien «l'assassí de Lesseps», i el van detenir allà al 79... Violava a velletes de vuitanta anys, ho imagineu?... No mireu la velleta, que fa pena. Mireu el violador, congestionat, els ulls fora les òrbites, tot vermell, imagineu la seva expressió... I digueu-me si no és la Maldat, si no és la perversió... No m'invento res. La Maldat existeix, com existeix la Bondat, com una força de la Naturalesa, com existeixen la Saviesa i la Ignorància, la Veritat i la Mentida, la Fe i la Incredulitat... És quelcom que se sent. És una forma d'Energia Mental. És allò que t'incomoda quan coneixes el que s'anomena una persona sense escrúpols. —Ara es dirigeix a la doctora Unzurrunzaga—: És aquella sensació d'esborronament quan un home et posa la mà a sobre, o et diu quelcom relacionat amb el sexe...

—Em puc esborronar de plaer —oposa la doctora, visiblement inquieta.

—És clar. Igual que hi ha cançons d'amor que ens esborronen, que ens exciten sexualment creant atracció i tendresa... Però, al mateix temps hi ha grups que, en cantar, desperten una barreja d'agressió i de lascívia, una atractiva repulsió, una seductora repugnància... Potser sí que t'esborronaràs amb les dues propostes, però un esborronament serà força agradable i l'altre... Eh... Pensa en l'altre, Unzurrunzaga... Aquella seductora repugnància... Pensa en els vampirs de què tu mateixa parlaves: els heroïnòmans. Mira els ulls d'un heroïnòman i hi veuràs la traïció, un egoisme sense fre i sense fi. Un vampir, sí, com tu has dit, un principi de vampirisme. Multipliqueu aquest principi per cent mil i tindreu l'aproximació d'un dimoni. No mireu el mal que fan. Mireu els ulls dels botxins, el seu somrís, la seva indiferència, i hi veureu la Maldat, allò que configura el Dimoni...

Protestes del públic.

—Mira —salta per fi la Unzurrunzaga—: Jo tinc una veïna que és exactament la representació d'això que dius tu. Somriu quan sap que a algú li van malament les coses, aplaudeix la desgràcia dels altres i, quan fas una mica de soroll a l'escala o fas quelcom que no li agrada, de seguida surt dient: «Et mataré, et mataré»... Però, no crec que sigui la representació de Satanàs...

—Perquè és inofensiva, perquè segurament no ha fet mai mal a ningú... Encara que està fent serioses oposicions per ser autènticament maligna, alimentant una energia negativa, deixem la teva veïna i permet-me un altre exemple. El maig de 1929, Al Capone, per castigar dos dels seus homes, anomenats Anselmi i Scalise, va agafar un bat de beisbol i va començar a colpejar-los al cap, sistemàticament i fredament, fins que els va polvoritzar els ossos de tal manera que la pell de tot el cap els penjava flàccida, com si fos de goma...

—Ai, va! —gemega la doctora.

—No miris el rostre destrossat de les víctimes. Mira el rostre impassible, científic, d'en Capone. Hi veuràs la Maldat. No en diràs Satanàs, però jo et garanteixo una cosa: si entressis en aquella rebotiga del Hawthorne Inn, on van matar l'Anselmi i el Scalise, notaries a frec de pell tanta maldat, que els raigs, les irradiacions, les descàrregues odioses, digues-li com vulguis, et tornarien boja.

—En tot cas —gosa adduir en Delclòs, tot i que ha de reconèixer que s'ha establert una relació de simpatia entre ell i els Nieto—, en tot cas, esteu parlant de conceptes abstractes, d'apreciacions prou subjectives com per pensar que no hi ha una sola idea de Maldat, sinó tants caps com barrets. Per exemple —es precipita per bloquejar la intervenció d'en Nieto—, per a una monja de clausura que ignora tot el que ens heu dit, la Suprema Maldat es resumirà al sexe. Per a ella, no hi ha res de pitjor. I us haig de dir que per a mi no hi ha res de millor. I per a un guerrer d'algun poblat primitiu el fet d'esquarterar un enemic no sols no serà cruel ni dolent, sinó que tot al contrari serà un fet religiós, idèntic al de la nostra civilització de menjar-nos el Déu en què s'ha transformat l'hòstia...

—Estic d'acord amb tu, amic Delclòs, en el cas de la monja neuròtica i reprimida —accepta en Nieto, amb un somriure ambigu—. Però insisteixo que no mirem la víctima sinó el botxí. Pensa en el Don Juan que se li acut de seduir la novícia. Un home que presumeix d'haver matat, d'haver humiliat... Com era? «*La virtud escarnecí, la razón atropellé, y en todas partes dejé memoria amarga de mí.*» Mireu la cara d'aquest ésser i digueu-me si no hi veieu la Maldat... En el que ja no puc estar-hi d'acord és en aquesta mena de blanca puresa que veieu en una tribu de salvatges esquarterant o devorant un enemic. Jo no estic cercant un culpable, Delclòs. Jo no m'he d'amoïnar per causes eximents. Estic parlant del concepte de Maldat, del Gran, Immens, Únic, Definitiu concepte de Maldat que domina el món. Quan un home trempa en el moment que li trenca el ossos de les articulacions a una suposada bruixa, m'és ben igual que un diagnòstic mèdic em pugui dir que aquell home és malalt...

Al cervell d'en Delclòs hi ha un llampec.

Li vénen al cap el rostre i el nom d'un dels seus pacients. Un altre psiquiatre que es diu Jordi Campavall.

—... O el pare que arrenca grapats de cabell al seu fill, el que li arrenca les dents amb alicates, el que el crema amb cigarretes, m'és ben igual que estigui borratxo i no sàpiga el que es fa.

En Delclòs mira obsessionat en Nieto, mentre aquest parla. I cada vegada se li forma més nítida la imatge del seu pacient, psiquiatre, Jordi Campavall.

—... M'és ben igual que el policia torturador estigui convençut que fa justícia, o que el soldat que toreja el presoner, enmig d'una plaça d'Extremadura, i li posa les banderilles, sigui un oligofrènic, un sonat; m'és del tot igual que l'inquisidor que mutilava l'heretge i es delia amb els seus crits cregués que estava servint Déu... M'és ben igual, perquè jo no cerco els culpables, sinó allò que s'amaga darrere dels culpables! La Maldat, aquella *presència* que creix, que riu, que peta les dents triomfant, cada vegada que hi ha un ritual de sang! Aquesta presència, aquest Satanàs, pica de mans cada cop que un nou ritual de sang contribueix a fer gran la Nova Babilònia, el Món de Sodoma i Gomorra, l'Imperi de la Perversió que ens està conquerint i que té la seva capital al Vaticà, on regna l'Anticrist!

Tots els de la tertúlia d'El Formiguer sospiren i es relaxen. És com si haguessin estat en suspens, levitant per sobre les cadires, amb el cor i els pulmons paralyzats en un espasme de terror. L'exaltació final d'en Nieto, els seus ulls desorbitats, el seu gest crispat, la seva

congestió, ha deixat ben clar que el pintor és completament boig i que, per tant, res del que ha dit no s'ha de tenir en consideració, i prou de comèdia, cap a casa, pren un glop i oblida-te'n, que no ha estat res.

També en Delclòs es relaxa. «Bé, anem, que se'ns ha fet tard.» Però n'és conscient que ha estat francament angoixat i respirava amb dificultat.

Ara, mentre camina cap a casa, el seu cervell és ple de l'esguard convençut i convincent d'aquest pintor hiperrealista, i de la presència del seu pacient més pervers. *En Jordi Campavall.*